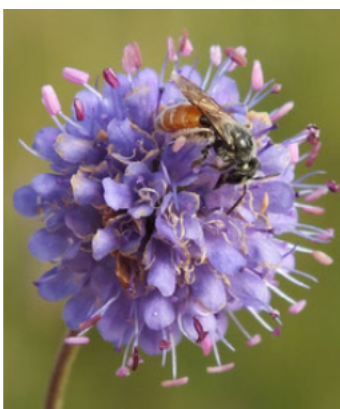

Åtgärdsprogram för hotade arter

Nyhetsbrev 2023

| | Skicka vidare

Martorn och ostronört

Länsstyrelsen har tillsammans med Botaniska Trädgården i Göteborg fortsatt att odla upp och plantera ut martornsplanter för att förstärka länets vilda populationer. I år har 260 planter av martorn satts ut. I södra Bohuslän har utplanteringen fortsatt på Grötö och Galterö i Öckerö respektive Göteborgs kommun och i norr har utplantering skett på Otterön i strandmiljöer där vi tidigare grävt bort stora bestånd med vresros.

Utplantering av martorn på Galterö tillsammans med Botaniska trädgården. Foto: Peter Post

På bland annat Grötö har överlevnaden och tillväxten varit mycket god de senaste åren och ett stort antal planter gått i blom redan andra året efter utplantering.

Länsstyrelsen har beslutat att inte göra fler åtgärder för ostronörten. Inget av det vi har gjort har fungerat, anledningen tros vara varmare vintrar och torrare och varmare somrar. Kontakt: Peter Post

Särskilt skyddsvärda träd i Levene äng naturreservat. Foto: Anna Stenström

Läderbagge och särskilt skyddsvärda träd

10 markägare med särskilt skyddsvärda träd i värdetrakter har fått hjälp med frihuggning av både de skyddsvärda träden och efterträdare. I områdena ökar mängden solbelysta ekar runt läderbaggslokaler, så läderbaggarna får fler träd att välja på. Drygt 70 gamla träd har blivit återhamlade.

Det behövs unga träd idag för att vi ska få gamla träd i framtiden. Under året har vi kartlagt hur det står till med förnyingen av särskilt skyddsvärda träd i de

skyddade värdekärnorna. Behöver unga träd frihuggas? Behöver det planteras? Finns det plats inom naturreservatet? Nu har arbetet med att åtgärda de problem som hittades påbörjat.

Hur konstigt det än låter finns det ingen forskning på vad som händer med ekar som frihuggs. Nu har länen i södra Sverige gått ihop för ett gemensamt uppföljningsprojekt. Tillsammans med några intresserade kommuner har vi nu startat uppföljningen i 5 områden. Hör av dig om du ska frihugga särskilt skyddsvärda träd och vill vara med i uppföljningen!

Ett webinarium om exotiska träd genomfördes tillsammans med forskare från SLU.

I EU-projektet GIFT (Green Infrastructure of forest and trees) arbetar vi med att förbättra grön infrastruktur-planen för skyddsvärda träd och att tillsammans med Alingsås kommun ta fram en multifunktionell trädplan. Läs mer på: [Projekt GIFT](#)

Inom LIFE-projektet RestoRED har man tagit fram en [vägledning om hur man veteraniserar träd](#). Kontakt: Anna Stenström

Drönarbilderna har verifierats i fält med undervattenskamera och vattenkikare. Foto: Beatrice Alenius

Ålgräsängar

Under två år har Länsstyrelsen karterat ålgräs med flygande drönare. Under 2022 hjälpte Göteborgs universitet och 8+fjordar till med karteringen. Över 200 områden har karterats mellan Tjörn i söder och Hamburgsund i norr. De karterade områdena har varit upp till 75 hektar stora.

Kartorna över ålgräsutbredning används nu för att göra en historisk jämförelse över ålgräsutbredning i länet. Göteborgs universitet genomför analysen, på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Syftet med uppdraget är att ta fram bedömningsgrunder inom havsmiljödirektivet. Samtidigt testar de vad bedömningsgrunderna skulle ge för resultat i Västra Götalands län. Kontakt: Beatrice Alenius

Strandpadda (Stinkpadda)

Västkuststiftelsen har restaurerat 15 hållkar och smådammar på Kungsö i Vrångö naturreservat. Nu har strandpaddan bättre möjligheter att lägga sina ägg där.

Tillsammans med den biogeografiska uppföljningen har strandpadda övervakats på 10 öar i Kungälv, Tjörn och Öckerö kommuner. Yngel av strandpadda hittades på 4 öar. Yngel av strandpadda kan vara svåra att skilja från yngel av vanlig padda, därför tas också eDNA-prov. D.v.s. man tar ett vattenprov och ser om det finns DNA från strandpadda i vattnet. Det fanns det i vattnet från 3 av öarna så där är vi helt säkra på att det var strandpadda. Kontakt: Anna Stenström

Det är inte alltid lätt att få en grävmaskin på plats för att restaurera hållkar på skärgårdsöar. Foto: Martin Sjöberg

Bekämpning av bladvass i rikkärr, naturreservatet Gorsan. Foto: Jennie Niesel

Rikkärr

Vi har i år växlat upp arbetet med rikkärr rejält inom regeringens nationella satsning på våtmarksåtgärder. Restaureringsåtgärder genomförs i ca 50 objekt både oskyddade och skyddade, en del röjs under vintern. Inventering har genomförts i 65 rikkärr och en del av dem har vi sökt medel för att restaurera nästa år.

I dagarna har vi också publicerat en [webbsida](#) om rikkärr (tryck på pilen). Kontakt: Jennie Niesel

Vildbin

I år har vi framför allt bekämpat invasiva växter för att ge plats åt ängsfloran, dels i Bollebygd och dels i tidigare projekt-området kring Osdal i Borås. I Hössna grustag har vi slått av kanadensiskt gullris. En stor guldsandbilokal i Bollebygd är snart färdigrestaurerad genom årets slåtter. Kontakt: Linda Karlsson

Det är mycket lättare att bli av med lupiner innan bestånden har vuxit sig stora. Foto: Linda Karlsson

Den regionala miljöövervakningen av gaddsteklar och pollinatörer har genomförts för 14:e året. I år övervakades 10 platser. De artrikaste platserna hade över 25 arter, medan de artfattigaste bara hade 7 arter. Rapport kommer i vinter. Kontakt: Anna Stenström

Ljunghed

Under året tar vi fram planer för skötseln av ljungheden i flera skyddade områden på kusten. Planerna är tänkta som ett extra stöd för planering och uppföljning av röjning, bränning och bete. De kommer att komplettera befintliga skötselplaner för berörda naturreservat.

Vi har deltagit i en ljunghedsnätverksträff i Norge och sett hur de sköter sina ljunghedar på norska västkusten. Nu pågår förberedelser och planering tillsammans med andra länsstyrelser för att söka EU-medel (LIFE-projekt) med fokus på bränning och restaurering av ljunghedar i södra Sverige. Kontakt: Peter Post

Ljunghed i hållmarksmosaik på Öckerö. Foto: Peter Post

Stäppartade torrängar

Utöver den löpande skötsel med bete eller slåtter på många platser har det bränts vegetation eller krattats mossor i 20-talet stäppartade torrängar. Drakblommor har snitslats och sparats vid slåttern för att drakblommorna ska få möjlighet att samla så mycket näring som möjligt samt att gynna fröna att mogna och spridas.

Fjärdergräset har räknats även i år och de har ökat på samtliga tre lokaler jämfört med förra året. I samband med att fjädergräset räknades så slogs vissa ytor intill för att gynna fjädergräset framför krisslorna.

Många lokaler har besökts där det växer smalbladig lungört och drakblomma. Floraväktarna hade extra insatser för att räkna i år. Tyvärr var juni torr och varm och drakblommor torkade bort och antalet blev i år kanske missvisande. Förhoppningsvis gynnas ändå den stäppartade torrängen av vädret så torkan blev en konkurrensfördel kommande år, vem vet?

Torkan gick hårt åt drakblommorna på många håll. Foto Marina Bengtsson

Insatser med stängsel och persongenomgångar för att lyfta besöksnäringen i Nolgården Näs naturreservat har gjorts, en av de finare lokalerna med fjädergräs, drakblomma och smalbladig lungört. Rójning för att undvika igenväxning ska göras nu i december och under 2024 hoppas vi kunna lyfta området ytterligare med nya reservatsskyltar och sittbänkar. Trafikverket har fortsatt sina insatser efter projektet med grön infrastruktur längs väg 46 där blomsterlupin och kanadensiskt gullris bekämpats.

Karin Hante och Ingvar Claesson deltog i Naturmorgon på midsommardagen och den som vill minnas sommaren kan med fördel lyssna på programmet eller titta på bilderna!

[Torrängens rara blommor24 juni 2023 - Naturmorgon | Sveriges Radio](#)

[Bilder från midsommardagens sändning - Naturmorgon | Sveriges Radio](#)

Kontakt: Marina Bengtsson

Tidig fältgentiana, sen fältgentiana och kustgentiana

Försommartorkan slog hårt mot de flesta populationer av framför allt kustgentiana. Söder om Ramsvikslandet i Sotenäs kommun har inga kustgentianor hittats i år. Vi får verkligen hoppas att kustgentianan kan återhämta sig från fröbanken nästa år.

Efter torkan 2018 varierar den tidiga fältgentianan med större antal vartannat år och färre blommande plantor vartannat år. I år var det ett sämre år, men tidig fältgentiana hittades i alla fall på 4 av de 7 lokaler som inventerades i år. En av lokalerna är ny för i år.

Vi känner till 27 lokaler med sen fältgentiana i länet. Floraväktarna, naturskyddsföreningar och vi har inventerat och hittat den på 16 st av dessa, på 8 lokaler hittades den inte och 3 ställen hanns inte med.

I år har fältgentianan fått hjälp med specialskötsel på 19 lokaler, fa mosskrattnings, grävning av vresros och tillfälliga stängsel för att de inte ska ätas upp av betesdjuren. Dessutom har frön av kustgentiana spridits på 1 ny plats för att öka antalet platser den finns på. Kontakt: Anna Stenström

Kustgentianorna är ibland små. Foto: Patrik Wingård

I länet lever fetörtsblåvingen i några gamla stenbrott. Här ska vi röja för att få in mer sol så de trivs bättre. Foto: Linda Karlsson

Alkonblåvinge och fetörtsblåvinge

Under sensommaren återbesöktes lokaler i Kungälv och Göteborgs kommuner. Dessvärre gjordes inte några återfynd av alkonblåvingen på någon av de lokalerna. Det fanns däremot rikligt med klockgentiana och då finns hoppet om att blåvingarna finns kvar. Alkonblåvinge hittades i år av andra inventerare på 7 lokaler i länet. Under vintern kommer en rövning för alkonblåvingen att göras.

Två närliggande lokaler med fetörtsblåvinge i Strömstad har röjts, för att öppna upp marken och på så vis förbättra förutsättningarna för kärleksört. Fjärilens ägg läggs på blad av kärleksört och larverna äter av dem. Kontakt: Lars Sjögren och Linda Karlsson

Hällebräcka, vityxne och mosippa

Hällebräcka klarar inte mycket konkurrens. Därför har vi krattat bort konkurrerande vegetation på 4 lokaler och i ett skyddat område sätter vi upp stängsel för att utöka betesfållan. Tillsammans med floraväktarna inventerade vi 38 av cirka 60 kända lokaler med hällebräcka. Sammanlagt återfanns drygt 1.200 hällebräckor på 26 lokaler och på 12 lokaler återfanns den inte.

Bete och slåtter är en förutsättning för att bevara vityxne. Arten verkar dessutom gynnas ytterligare av mosskrattnings och/eller bränning på våren. Det har gjorts även i år.

Uppföljning av de mosippor som planterades ut 2018 visar att en del av dem fortfarande lever. Vid uppföljning tillsammans med floraväktarna hittades arten på 5 av 6 besökta lokaler. Kontakt: Anna Stenström & Lars Sjögren

Hällebräckan vill inte ha konkurrens från annan vegetation, den kan till och med bli överväxt av mossa. Foto: Anders Bergström

Sandödlan tycker om sol och bar sand. I Karlsborg har vi röjt bort blomsterlupin längs en gammal banvall. Foto: Linda Karlsson

Sandödla och vittryggig hackspett

Vi har fortsatt bekämpningen av blomsterlupin utmed den gamla banvallen vid Mölltorp, för att hålla slänterna öppna och sand blottad för äggläggning. Under vintern kommer även slyröjningar att genomföras i Hålkedalen i Strömstad, där det finns ett naturvårdsavtal för sandödla.

Västkuststiftelsen har friställt träd i Buterud naturreservat för att gynna den vittryggiga hackspetten. Kontakt: Linda Karlsson och Peter Post

Tips

Lunds universitets centrum för miljö- och klimatvetenskap har ett nyhetsbrev som bland annat informerar om deras naturvårdsforskning. Då får man också inbjudningar till deras webinarier om aktuella ämnen, tex om att [förtäta städer utan att äventyra ekosystemtjänster](#). Vill ni ha nyhetsbrevet kan ni anmäl er på: [Nyhetsbrev](#).

EU jobbar med att sprida erfarenheter av bland annat naturvårdsarbete mellan länder. Vill man se exempel på åtgärder som fungerat kan man gå in på EUs [hemsida om Good Practice](#). Filtrera på ”Biodiversity preservation” om du vill ha förslagen för naturvård. Kanske har någon redan kommit på lösningen på ditt naturvårdsproblem! Find policy solutions | Interreg Europe - Sharing solutions for better policy

Är du intresserad av att återskapa eller härma de naturliga processerna i landskapet så har EU-projektet PONC (Process oriented nature conservation) gett ut en [informationsbroschyr](#) och en lite längre [handbok](#).

Om nyhetsbrevet

Ungefär tio procent av Sveriges djur, växter och svampar är hotade. Det innebär att över 2 000 arter riskerar att försvinna. I det här nyhetsbrevet kan du läsa mer om vårt arbete med åtgärdsprogram.

Länsstyrelsen Västra Götalands län
403 40 Göteborg | 010-224 40 00 | vastragotland@lansstyrelsen.se

Har du fått detta mail vidarebefordrat?
[Starta en egen prenumeration här.](#)

[Så hanterar vi dina personuppgifter](#)
[Avregistrera prenumeration](#)

Följ oss i sociala media

Dela detta utskick

